

Nro. 33.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Pénteken Oktober 23-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

Hallerkeői Gróf *Haller József* úr eő Excellentiáját, Cs. K. Kamerariust, Valóságos Titkos Tanátsost, a' Cs. Leopold Rendje Komendátorát, N. Máramaros Vármegye Fő Ispányát, 's a' Septemvirális Tábla Assessorát, a' meghalálozott Gróf *Zichy Ferentz* ó Ex.ja helyébe *Fő Pohárnokká* — helyébe *Török Szentmiklósi és Zsadányi Almásy Pál* úr eő Ex.ját, Valóságos Titkos Tanátsost, a' Sz. István Rendje Kommendátorát, 's N. Arad Vármegye Fő Ispányát, *Fő Istálómes-terré* — ennek helyébe pedig az Udvari Kamara Vice-Elölülőjét *Bárá Eötvös Ignácz* úr eő Ex.ját, Cs. K. Kamerariust, Valóságos Titkos Ta-

nátsost; az Ország' Koronája' őrzőjévé nevezni kegyelmesen méltóztatott ő Cs. K. Felsége.

Bathyány Filep eő Hertzegségét, Németh-újvári Örökös urat, 's Strattmanai Grófot, Cs. K. Kamarást, N. Vas vármegye Örökös Fő Ispányát, a' Magyar Országí N. Insurrekció Obersterét, az utóbbi felkelés' alkalmatosságával tett különös szolgálataira nézve a' Cs. Leopold Rendje Komendátori Keresztesévé — hasonlóképpen Báró *Luzsinszky József* urat, a' Magy. Insurrekció' Generálissát; Gróf *Ferrary Zichy Ferentz* Cs. K. Kamerarius Urat, N. Győr vármegye Fő Ispányi hívtal' Administrátorát, 's az Insurrekció Oberstlieutenantját; végezetre Tóth Pronai *Protonay László* urat, az Insurrekció' Obersterét, a' Sz. István Rendjének kistsiny Kereszteséivé nevezni, méltóztatott ő Cs. K. Felsége.

Murai - Szombathi és Széchi - Szigethi Gróf *Szapáry Vincent*, Cs. K. Kamerarius; Barkonyi Gróf *Amade Seraphin Ferentz*; továbbá *Hunkar Antal*, és *Hutzty József*, mind ketten Insurrectionalis lovas Kapitányok, a' Cs. Leopold Rend' kistsiny kereszteséivé neveztettek.

Hadi Történetek.

Béts. — September vége felé vissza vontak volt (mint a' Bétsi Udvari Német újságból tudjuk) a' Hertzeg *Schwartzenberg* vezérlése alatt lévő Austriai ármáda magát *Kovel* mellől előbb a' *Pripice* vize bal parjára, 's onnét azután, minékutánna az ellenség' nagy számát egy recognoscirozás által kitanúlta volna, a' *Bug* vize partjára is, a' hol *Vladova* mellett helyhezette magát állásba. Most ismét jött - ki ugyantsak a' nevezett Udvari újságban ezen ármádának to-

vábbi mozdulásairól egy hivatalszerént való tudósítás, mellyben arról teszen jelentést *Brescz* mellől *Adamkowból*, mint a' maga fő hadi szállásáról, *Feldmarschal Hertzeg Schwartzenberg* Oktob. 10-dikén, hogy ő Oktob. 3-dikán és 4-dikén a' vezérlése alatt lévő ármádával ismét általment a' *Bugnak* jobb partjára, 's a' Fr. 7-dik osztály ármádával magát özsze tsatólván, a' *Muc-havietz* vize megett telepedett-meg. Itt F. M. *Lieutenant Báró Siegenthal* is hozzá tsatolta magát, ki, az eleibe adatott rendelés szerént, a' *Turia* vize meliől *Kudnián* és *Kobrynen* által *Bulkow* felé folytatta volt, leg jobb rendel és minden vesztés nélkül, a' maga hátrálását. — Oktob. 4-dikén keményen réájok ütött az ellenség *Brescznél* a' mi szélső vígyázóinkra, azt gondólván, hogy a' miéink itt igen kevés számmal vannak: a' kik azonközben ötet hathatósan vissza igazították, 's az ő *Kozákjaikban* sok kárt tettek. Későbbre ezen történet után egy *recog-noscirozást* tétetett a' mi fő vezérünk, mellynek alkalmatosságával az ellenség egy közel lévő erdőtől kinyomattatván, mi az ő erejének kitánulására intézett tzelzésünket tökéletesen elértük. Részéről az ellenség is számos gyalogsággal és lovassággal elényomúlai iparkodott a' *Kobryni* úton: hanem a' Cs. K. szélső vígyázó csoportoknak nem kívántatott egyéb arra, hogy az ellenségnek megfelelhessenek 's czélzását semmivé tegyék, hanem tsak az, hogy a' gyalogság' állásaihoz vissza vonják magokat. Az ellenség ugyan számosabb gyalogságot és artillériát hozott ismét elő a' tsatázó mezőre, de így sem kedvezett néki jobbban a' szerentse. Ezek a'

portázások, vagy szélső vígyázók között történt özsze tsapások Oktob. 10-dikéig folytak, de kevés veszteséssel. Ezekben egy golyóbis tsapást kapott Gen. Major H. *Lichtenstein Aloysius*, de a' melly tsak 14 napig fogja őtet megakadályoztatni a' szolgálatban. Gen. Májor *Mariássy* is kapott igen gyenge contusiót. Ezen Generális urakon kívül igen dítséri a' fő vezér, F. M. Lieutenant *Bianchy*, Gen. Major *Andrássi*, Oberster *Geiger*, 's Májor *Langier* urakat, és Oberstlieutenant *Mazurt*, a' ki 8-dikban megöletett.

* * *

A' 7-dik Septemberi nagy verekedésnek leírását olvastuk már jó ideje a' Fr. Bülletinekben, a' mennyiben az, a' Frantzia ármádát magát illette: hanem minthogy azon tsatiban a' Szövetéséges seregek is részt vettek, tehát ugyan arról ezek is különös *Bülletinek*et bocsátanak - ki. Már kiadták ezeket a' *Württembergi* és *Westpháliai* Udvarok, melyekből mi, az ide 's tova való fordulásokat elhalgatván, röviden tsak ezeket jegyezzük - ki: —

A' *Württembergi* sereg' vesztese, 41 rész szerént elesett vagy megsebesedett tisztekre és 500 köz emberekre tétetik. A' tisztek név szerént feljegyeztetve vannak a' tudósításban. Generálisok nem találatnak köztök.

A' mi a' *Westpháliai* tudósítást vagy Bülletint illeti, ezt a' Hadi Minister intézte a' Királyhoz. Ezek a' nevezetesebb kifejezések fordulnak elő benne: Király! Szerentsém van hírül adni Felségednek, hogy a' nagy ármádához tartozó 8-dik szakasz ármáda, a' melly a' Felséged' seregeiből áll, a' *Moskva* partján Sept. 7-dikén tör-

tént ütközethen ditsősséges részt vett. Ő Felsége a' Frantzia Császár az Abrantesi Hertzeget (Marschal Junot) ezen 8-dik szakasz ármáda' vezérét, egy kevés időig az *Elchingeni* Hertzeg (Marschal Ney) vezérlése alá adta. Több vitéz tisztjeinknek elveszéseket sajnálhatjuk. Generális *Damas* ditsősséggel végezte - bé életét ezen ditsősséges tsatázó mezőn. Generális Báró *Thareau*, veszedelmesen megsebesített két puszkagolyóbisok által. Vasas Generálisnak G. *Lepelnek* öszsze rontotta egy ágyú golyóbis a' balkarját, melly a' vállához közel elvágattatván, kevés reménség van ezen Generálisnak életben való megtartathatásához. Báró *Hammerstein* és *Borstel* Generális urakat néhány versben érdekelték a' golyóbisok, de még is oda nem hagyták a' verekedést, 's nem is fog sebeiknek semmi veszedelmes következése lenni. — Az egész Westpháliai sereg ditsősséggel fedte - bé magát. — A' vesztese valamí 300 elestekre és 1000 sebesekre telt. Az elesett vagy megsebesedett tisztok itt is név szerént számlálatnak elő a' tudósításban, és valami 164-re telik a' számjok.

Orosz Birodalom.

Volhynidból azt írja a' *Breslauer* újság, hogy azon Orosz ármádanak fő vezérévé, a' melly eddig Gen. *Tormasow* által vezéreltetett, Admirális *Tschitschagow*, az eddig való Duna mellyéki ármáda' utolsó fő vezére, rendeltetett: G. *Tormasowra* pedig a' *Kalugai* és *Tulai* vidékekre gyülekezett Orosz fő ármádanak az a' része bízattotott, a' mellyet a' 7-dik Septemperi verekedésben megsebesedett Hertzeg *Bagration* vezérelt ezen ütközet előtt.

Orosz Csász. Adjutansnak *Orlownak*, a' Párisi utóbb volt Orosz Követség' egyik tagjának mind két lábait elszakasztotta a' Berlini levelek szerint a' *Moskai* vereségben az ágyúgolyóbis.

Most csak annyit olvasunk a' közönséges levelekben *Moskauról*, hogy ott ismét helyre állítottott a' tsendesség; a' város 20 kerületekre osztott-fel, mellyek között mindenikbe különkülön Komendáns rendeltetett.

A' *Moskai* újságban még a' Frantzia seregeknek oda való bemenetelek előtt ilyen proklamatio intéztetett volt *Rostopschin* által az ott lakó vagy tartózkodó Frantziákhoz; —

„Frantziák! a' ti Császártok (*Napoleon*) e' képpen szólott egy proklamatiójában az ő jó városához Párishez: *Frantziák, ti sokszor mondtátok nékem, hogy ti szerettek engem.* És ti (t. i. Moskauban lakó Frantziák) hogy őtet ezen igazság felől meggyőzzétek, soha meg nem szüntetek néki még ezen északi vidéken, is a' hol a' tél és pusztaság az uraság felett vetélkednek egymással, szolgálni. A' város' tsendessége és önnön javatok most azt kívánják, hogy távozzatok-el ezen városból. A' nagy és nemes szívű Orosz nép készen áll a' legrendkívülvalóbb próbára; hogy őtet egy gyalázatos bélyegtől megkíméljük, és a' Históriát egy vérözönről való tudósítás által való megmotskoltatástól megmentjük, a' melly a' ti pokolbéli nemzeti retentőségeiteknek minden esetben egy gyenge követése lenne, távozzatok-el innét. A' Volga vizé mellé egy békesség szerető, 's esküvését megtartó nemzet közzé vitettek lakni, a' melly sokkal erősebben megvet, hogy sem megbántana benneteket, Európát elfogjátok

hagyni egyideig, és Ásiába mentek; szűnjetek-meg rossz emberek lenni, legyetek jók. Legyetek Frantzia polgárokból Orosz polgárokká; legyetek tsendes-ségben, és engedelmesek, különben féljeteK a' fenyítéktől. Száljatok magatokba; üljeteK hajóra, de vízyázzatok, hogy ez reátok nézve a' Cháron hajója ne légyen. ÉljeteK boldogul! Jó szeren-tsét az útatáshoz!"

* * *

A' *Journal de l'Empir* Párisban a' Koppen-hágai újságból közli Oktob. 10-dikén a' Moskva mellett Sept. 7 dikén történt tsatáról Pétersburg-ban Sept. 13-dikán kijött Orosz udvari tudósítást, ilyen előre botsátott megjegyzéssel: — Régen tudva van (úgy mond) az, hogy az Oroszok a' magok hívatalszerént való tudósításaikban legkissebb irgalmasság nélkül bánnak az igazsággal; de nem úzték még is ezen dolgot soha olly nagy-ra, mint azon tudósítássokban, mellyet a' Péters-burgi udvari újság a' *Moskwa* mellett történt üt-közetről kiadott. Mi ezt most kapván kezünk-höz, sietünk közleni olvasóinkal. — Ezen szavak után maga ez az Orosz tudósítás következik a' nevezett Párisi újságban, e'képpen: —,

„Az Orosz ármáda elfogadta a' maga *Mos-haiski* állásában azon üt-közetet, mellyet néki *Napoleon* Császár ajánlott. Sept. 5, 6, és 7-dik napjain szüntelen folytak a' verekedések, és tsak az éjtzaka által szakasztattak félbe. Az ellenség a' mi líneánknak azon bal szárnya ellen intézte rendkívül való álhatatossággal és méreggel a' maga próbatételeit, a' melly az újrendelések sze-rént *H. Bagratzion* által vezéreltetett. Hertzeg *Kutusow* ellenben, ezen ponton feles erőt gyűjt-

vén lesben öszsze, Sept. 7-dikén megkerülte az ellenséget, és éppen azon szempillantásban futamtatta - meg ezt, midőn ez azt gondolta, hogy ő maga kerülte-meg az Orosz ármádát. — Császáruk ő Felsége a' maga nevenapja' inne. pének reggelén (Sept. 11-dikén) éppen mikor a' *Neusky Sándor* templomába menne, vevé H. Kutusowtól a' tudósítást, mint névaapi ajándékot, a' felől, hogy végezetre az Orosz ármáda győzedelmeskedett légyen. A' bővebb környűállásokról való tudósítás még meg nem érkezett. Az ellenség elhagyni kéntelenítetett a' tsatázó mezőt; néhány *Verste* távolságra vissza ment; az ő megverettetése tökéletes volt; a' miéinktől kergettetik. Igen sok foglyok és ágyúk kerültek a' győzedelmek' kezire. H. Bagratzion az inán sebet kapott. A' győzedelemért azonnal *Te Deum laudamus* éneklés tartatott. H. Kutusow birodalom Marschaljává nevezetett, és 100,000 Rubla ajándékot kapott; minden katonának öt Rublák adattak fejenként. Várjuk a' bővebb tudósítást."

Török Birodalom.

Az úgy nevezett *Duna mellyéki* volt Orosz ármáda vezére Gen. *Tschitschagow* ilyen bútsúzó írást intézett Aug. 30-dikán *Jassyból* a' magok előbbeni urok a' Törökök alá vissza adatott Moldovai lakosokhoz: —,

„A' *Dunamellyéki ármáda* elhagyja Moldvát! A' nállatok volt hadakozás eltávozott tölletek! Mostanában vissza kapjátok a' békességet, és azon Országlószéket, mellyhez hozzászokva voltatok, és a' melly néktek hasznokra volt. Ti a' hadakozás' terheit hordoztátok! Aldozatté-

leitek tudva vannak. Ezen hadakozásnak okai réátok nézve betsületesek voltak. A' ti hazátok' szerentséje volt a' *Sándor Császár'* atyai gondoskodásának tárgya. Ő Felsége köszönetit jelenti néktek. Legyetek bizonyosok a' felől, hogy ő Felsége jót akart néktek tenni. Az a' hatalmas ármáda, melly titeket a' hadakozás inségeitől megszabadított, most új győzedelmekre siet, meg lévén a' ti önnön áldásotok által áldattatva."

Volt Orosz Senátor *Milasievicz* is egy írás által bútsúzott - el a' Divántól, mellyben olyan nyilatkoztatást teszen, hogy az Orosz seregek *Moldvát* egészszen oda hagyják Sept. 29 dikéig, mellyre nézve ő reménli, hogy részitől a' Divan is mindent elkövet és módot talál, arra, hogy azon 5000 aranyok, mellyekkel a' Moldovai lakosok az Orosz ármádiának tartozó adófizetésben még adósok, addig megfizetődjenek.

Spanyol Ország.

A' *Burgosi* vidéken *Burgóson* feljül észak felé, a' *Vittoria* felé menő úton, 2000 insurgensekből álló sereg, melly az *Anglus* ármáda előjáró tsapatjának lenni íratatik, és a' *Frantzia* Generális *Expert* brigadája között verekedés történt. A' *Párisi* Monitőr írja, hogy a' *Spanyol* tsapat réa ütött a' *G. Expert* brigadájára *Briviescától* nem meszsze *Prodanos* mellett: mellyet a' *Frantziák* látván, ök magok mentek eleibe ostrom lépésekkel az ellenségnek, 's ötet hátra nyomván azon állásokat, mellyekben magát meg akarta fészkelni, elfoglalták, az előbb hozzájuk fogságra esett *Frantziákat* kiszabadították, 's ezek helyett már most magok fogtak - el a' *Spanyolok* közzül 150 embert, Az ellenséges tsapat vissza nyomatta-

tott *Villa-Frankáig* (ez is a' *Vittoria* felé menő, útban van *Prodanoson* feljűl).

A' Marschal *Soult* ármádáját, a' melly *Andaluziából Granada* felé elmenvén, magát azolta (mint már említettük), a' Sept. 19-dikén költ *Valenciai* levelek szerént az *Arragoniai* ármáda vezérével Marschal *Süchettel* öszsze tsatólta, a' Generális *Hill* vezérlése alatt lévő *Anglus* és *Portugallus* egyesűlt seregek által kísértetik. *Gen-Hill* Sept. 3-dikán már tovább indult volt *Sevil-lából Carmona* felé. Mikor ment volt bé *Sevil-lába*, még nem olvastuk. *Lord Vellington* két milliő *Reálokat* vetett, költsön név alatt, azon *Spanyol tartományokra*, a' mellyeket elfoglalt a' *Frantziáktól*. —

A' *Londoni újaágokban* is kijött néhány sor a' *Spanyol Országi környűlállásokról*, mellyek a' *Lord Vellington* ármádáját illetik. *Lord Vellington* Sept. 13-dikán küldötte el a' maga leg újabb tudósítását *Angliába*. Ő ekkor *Torquemadában*, *Palentziától* két óra távolságra állott a' *Pisuerga* mellett a' *Fr. ármádával szembe*. Ide várta magához a' *Gallitziai insurgens ármádát* Sept. 14-dikére. Ezen *insurgens ármádának* fő vezérje *Castannos*; alatta vezérkedik *Santocildes*.

Ha ezen tudósítást a' feljebb eléhozott *Frantzia* tudósítással öszsze vetjük, látjuk miként történhetett *Burgóshoz* képpest északra a' *Fr. Gen. Expert* brigadája és a' *Portégalliai Anglus ármáda* között Sept. 20-dikán a' verekedés. Így *L. Vellington* egészszen az északi *Spanyol tartományoknak* fordúlt: a' *Spanyol Király*, 's a' *M. Soult* és *M. Süchet* vezérlése alatt lévő és magokat *Valencia* táján concentrált *Frantzia ármá-*

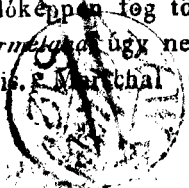
ák ellen pedig csak a' Hill ármádiája áll hátulról, és a' Maitland ármádája, a' melly Alicanténél szállott - ki, 's egyesítette ott azután magát a' Murciai insurgensekkel.

Svédzia és Dánia.

A' Svédziai újhadi készületek felől a' mi közönséges leveleinkben még eddig majd semmit nem olvastunk. Az alább következő Svédziai és Dánus levelekben pedig azt látjuk most, hogy már útban voltak a' partok felé valamely tengeri verekedésre való czélzással.

Koppenhága, Oktob. 6-dikán. A' Svédziából érkezett levelekben olvassuk, hogy az útban lévő minden Svécus seregek parantsolatot kaptak az eránt, hogy álljanak - meg. Mint mondják a' tengeri expeditzió, mellyet munkába akartak vala venni, elhalasztódott. Svécus Oberstlieutenant *Biörstierna*, által küldetett tudósítással *Londonba* az Angliák Országlószékhez.

Stocholm, Septemb. 29-dikén. A' Testőrző Regementek, mellyek már *Norköpingbe* megérkeztek vala, olyan váratlan parantsolatot vevének, hogy álljanak - meg. Hasonló parantsolat ment a' több útban lévő seregekhez is. Az őszi kedvetlen idők itt igen jokor elkövetkeztek; olyan komor és essős napok kezdettek járni, hogy legkisebb kétségünk sem lehet az eránt, hogy a' *Schoniai* vidékeken találtató fegyveres seregek, fanni szállásokra fognak haladék nélkül kiosztatni *Carlsrona*, *Christianstadt*, *Malmöe*, és *Helsingborg* között. Hasonlóképpen fog történni, mint reménthetjük, a' *Värmland* úgy nevezett szemmeltartó ármádaival is. *Marshall Gróf Essen*,

's Generális *Adelcreutz*, *Wachtmeister*, es *Sandels*, kik t. i. ezen expeditzióhoz vannak rendeltetve, még mind *Stockholmban* vannak. A' *Koronaörökösnek* nem soká leendő újabb elútazása felől, szó sints.

Az utóbbi Diétán másfél millióknak költsön való felvétetéseik eránt tettek határozást a' Svédziai Rendek, a' Státus minden napi siető szükségének kielégítetéseik végett.

Moskau felégettetésének híre *Koppenhágába* megérkezvén, nem kitsiny ijedséget okozott itt kiváltképpen a' kereskedők között, a' kiknek ahhoz a' világ' nagy kereskedő piatzához eleitől fogva nagy befolyások volt.

Sicilia.

A' Nápolyi Monitör szerint nem rég igen nagy rettenést okozott *Siciliában* az, hogy annak fő városában *Palermóban* a' Parlamentom' tanátsháza mellett, éppen a' gyűlés' alatt, valamely *mínának*, vagy pedig valamely pokolbéli találmánynak a' neme, irtóztató ropogással fellobbantatott. Nagy szerentse, hogy a' gonosz emberek, talám a' hely' távolságát, félelemből-é vagy pedig sietségből nem jól taláiták-el, mint-hogy semmi kárt nem okozott a' lobbanás. A' Parlamentom félbe sem szakasztotta az ülést. A' fegyveres erő sietve megjelent. Nagy jutalmak hirdettettek - ki azoknak számokra, a' kik a' gonosz embereket elárúlják; de még eddig semmi nyomokra nem lehetett találni. —

Még folytatja azon munkáját a' Parlamentom, a' melly szerint a' maga országlása módját egészszen az *Angliai Constitutzió*nak formájába akarja önteni.